

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 450/2025-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED], a maloletej [REDACTED], zastúpenej matkou [REDACTED] ako zákonnou zástupkyňou, právne zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice (predtým Okresného súdu Košice II) v konaní vedenom pod sp. zn. K2-43P/50/2022 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Košice (predtým Okresného súdu Košice II) v konaní vedenom pod sp. zn. K2-43P/50/2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Košice **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. K2-43P/50/2022 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Každá zo sťažovateľiek **priznáva** finančné zadost'učinenie **2 625 eur**, ktoré im **je** Mestský súd Košice **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.
5. Náhradu trov konania pred ústavným súdom sťažovateľkám **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 450/2025-15 zo 6. augusta 2025 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľiek, doručенú mu 10. júna 2025, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Košice (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. K2-43P/50/2022 (ďalej len „napadnuté konanie“), pôvodne vedenom Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 43P/50/2022. Navrhujú tiež prikázať mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznať im primerané finančné zadost'učinenie 5 000 eur pre každú zo sťažovateľiek a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že pred mestským súdom [pôvodne Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“)] je vedené konanie o návrhu matky (sťažovateľky 1) maloletého dieťaťa (sťažovateľky 2) na zvýšenie výživného určeného zo strany otca maloletej. Konanie sa začalo podaním návrhu na okresnom súde 11. apríla 2022 a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

3. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania a problémy s prekladom listín do štátneho jazyka (k tomu bližšie bod 2.1. uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 450/2025-15 zo 6. augusta 2025), ktorý bol v neúplnej forme čiastočne predložený až vo februári 2023, sťažovateľky poukázali na to, že pojednávanie uskutočnené 21. septembra 2023, na ktorom boli vypočutí sťažovateľka 1 a otec maloletej, bolo pre absenciu dôkazov preukazujúcich príjem otca odročené na neurčito na účel ich zadovážania na návrh sťažovateľky 1. Od reakcie sťažovateľky 1 doručenej mestskému súdu 6. mája 2024 na jeho výzvu z 23. apríla 2024 mestský súd v predmetnej veci neurobil žiadny úkon, dosiaľ nezabezpečil úradné preklady predložených listín a z jeho strany nebolo dosiaľ vykonané dokazovanie nevyhnutné na zistenie skutočného stavu veci a ustálenie príjmových a majetkových pomerov otca. Do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo mestským súdom na prejednanie veci nariadené pojednávanie.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

4. Sťažovateľky namietajú, že napadnuté konanie je od svojho začiatku poznačené bezdôvodnými prietahmi na strane konajúceho súdu, ktorý počas troch rokov trvania konania realizoval úkony administratívneho charakteru a vo veci uskutočnil jediné pojednávanie (21. septembra 2023). Od tohto momentu je súd absolútne nečinný, dosiaľ nepristúpil k vykonaniu dokazovania na preukázanie príjmových a majetkových pomerov otca maloletej sťažovateľky, v dôsledku čoho sa konanie nachádza v stave ako pri podaní návrhu. Považujú tento stav za neprípustný a zdôrazňujú, že postupom mestského súdu došlo k hrubému porušeniu nimi namietaných základných práv.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Mestský súd vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/663/2025 z 18. júla 2025, ktoré si ústavný súd vyžiadal vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), doplnenom po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie 18. augusta 2025, poukázal na chronologický prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní, z ktorých sú zrejmé dve obdobia nečinnosti, a to od podania návrhu v apríli 2022 do októbra 2022, keď boli vykonávané prvotné procesné úkony vo veci, a od mája 2024, keď bola doručená odpoveď otca na výzvu súdu

s prílohami, do júla 2025, keď boli súdu doručené odpovede z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a zo Sociálnej poisťovne a bolo nariadené pojednávanie na 8. september 2025. K samotnej dĺžke konania sa v podstate nevyjadril.

6. Ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať sťažovateľky na podanie repliky k vyjadreniu mestského súdu, keďže jeho obsah nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej esenciálnej podstate (porušenie označených práv) a priebeh konania opísali aj sťažovateľky v samotnej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, lebo na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.)] je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlander proti Francúzsku z 27. 6. 2000, č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku zo 16. 12. 2003, č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Z hľadiska povahy veci ústavný súd uvádza, že napadnuté konanie nie je právne zložitú, pretože konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností (v danom prípade zvýšenie výživného na maloleté dieťa) tvoria štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, k istej jeho zložitosti po skutkovej stránke však môže prispieť pobyt otca v zahraničí a s tým aj spojené zadovážovanie dôkazov o jeho príjmoch. Pri posudzovaní označeného kritéria ústavný súd prihliadal aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletých detí a ich osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s výnimočnou starostlivosťou i promptnosťou vykonávania procesných úkonov (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02, I. ÚS 368/2021, rozsudok ESLP vo veci Fiala proti Českej republike z 18. 7. 2006, bod 76, porovnaj tiež rozsudky vo veciach Nuutinen proti Fínsku z 27. 6. 2000, Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným prietahom (m. m. III. ÚS 488/2022).

11. V správaní sťažovateľiek ústavný súd neidentifikuje takú skutočnosť, ktorá mala vplyv na dĺžku napadnutého konania.

12. Pokiaľ ide o samotný postup mestského (resp. predtým okresného) súdu, ústavný súd upriamuje pozornosť na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré trvá na prvej inštancii sústavy súdov viac ako tri roky. Súd sa síce snaží vo veci konať zdanlivo plynule, ale v jeho postupe badať aj isté obdobia nečinnosti (napr. od apríla 2022 do októbra 2022 a od mája 2024, do júla 2025 - k tomu bod 5 odôvodnenia tohto nálezu) a okrem toho, že jeho postup je značne zdĺhavý, je najmä nehospodárny a neefektívny, aj keď otec žijúci v zahraničí neposkytuje súdu dostatočnú súčinnosť. Vo veci sa zatiaľ uskutočnilo iba jediné pojednávanie, a to až po roku a piatich mesiacoch od nápadu veci, ktoré bolo navyše odročené na „neurčilo za účelom vykonania ďalšieho dokazovania“.

13. V kontexte uvedeného ústavný súd dáva opakovane do pozornosti, že vo veciach starostlivosti súdu o maloletých nemožno bez ďalšieho obdobia konania o zvýšenie výživného v trvaní takmer tri a pol roka považovať za akceptovateľné, keď ani majúci sa zistiť skutočný stav veci (odôvodnené potreby dieťaťa a možnosti a schopnosti povinného rodiča) je z hľadiska dokazovania rokmi ustálený. Pritom zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ktorú treba v tomto type konaní považovať za neprípustnú, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie účinne k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Zároveň ústavný súd zdôrazňuje, že pod mimoriadnou starostlivosťou, ktorú má súd venovať konaniu vo veciach starostlivosti o maloletých, nemožno rozumieť priebežné vykonávanie procesných úkonov súdom, ale osobitnú dôležitosť v tomto type konania nadobúda predovšetkým kvalitatívna stránka týchto úkonov, ktoré by mali efektívne smerovať k usporiadaniu pomerov účastníkov konania, keďže záujem dotknutého maloletého dieťaťa, na ktorý sa má v konaní v prvom rade prihliadať (m. m. I. ÚS 99/2021, I. ÚS 368/2021), je rozhodujúci.

14. Ústavný súd preto uzatvára, že napadnuté konanie prednostného typu trvajúce na jedinom stupni sústavy súdov tri roky a štyri mesiace vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Pretože napadnuté konanie nie je v čase prerokovania ústavnej sťažnosti nielen právoplatne skončené, ale ani meritórne rozhodnuté, ústavný súd postupoval podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a prikázal mestskému súdu konať v ňom bez zbytočných prietahov.

16. Sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd každej z nich priznal primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za vhodné v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 135 zákona o ústavnom súde priznať im finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že jeho cieľom je zmiernenie ujmy pocítovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného

zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

17. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania v trvaní takmer tri a pol roka iba na jedinej inštancii sústavy súdov a na jeho prednostnú povahu. Vzhľadom na uvedené rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia každej zo sťažovateľiek v sume 2 625 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľiek nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

18. V petite ústavnej sťažnosti sťažovateľky požadujú priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom, ktoré však nevyčíslili ani nijako bližšie nešpecifikovali. Hoci zákon o ústavnom súde priamo neukladá povinnosť trov konania vyčísliť, na druhej strane nemôže byť ani povinnosťou, ani úlohou ústavného súdu, aby tieto vypočítaval sám. Keďže zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesoch (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie) a ústavný súd disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 357/2021, I. ÚS 418/2022), rozhodol, že sťažovateľkám náhradu trov konania pred ústavným súdom podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nepriznáva (bod 5 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu